

دکتر مهدی فیضی

عضو هیئت عالی نظارت

سازمان حسابرسی

چالشهای اجرایی، انسانی و قانونی در مسیر اجرای نظام حسابداری بخش عمومی

حسابداری

در نشست صمیمانه با جناب آقای دکتر مهدی فیضی عضو هیئت عالی نظارت سازمان حسابرسی پرسشهای حوزه حسابداری بخش عمومی را مورد گفتگو قرار می دهیم. پاسخ کوتاه ایشان را ابتدا در خصوص اهداف نظام حسابداری بخش عمومی می شنویم.

دکتر فیضی

هدف کلی این نظام ایجاد یک چارچوب یکپارچه و استاندارد برای حسابداری و گزارشگری مالی بخش عمومی است که بتواند اطلاعات مالی قابل اعتماد و مقایسه پذیر را برای پاسخگویی، نظارت، تصمیم گیری و برنامه ریزی فراهم کند. به طور خلاصه اهداف اصلی نظام حسابداری بخش عمومی شامل موارد زیر است:

- ۱- بهبود پاسخگویی و مسئولیت پذیری
- ۲- ایجاد قابلیت مقایسه
- ۳- تسهیل در تصمیم گیری اقتصادی و مدیریتی
- ۴- افزایش شفافیت مالی
- ۵- ارتقای کیفیت مدیریت منابع عمومی
- ۶- پاسخگویی به نیازهای قانونی و استاندارد

- واحدهای اجرایی هنوز نتوانسته‌اند به‌طور کامل به الزامات استانداردها و نظام جدید پایبند شوند، به‌ویژه در حوزه گزارشگری داراییها، بدهیها و اطلاعات بودجه‌ای.

سازمان

نقش ذیحسابان دستگاه‌های اجرایی در به‌کارگیری استانداردهای حسابداری بخش عمومی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

دکتر فیضی

در خصوص ارزیابی نقش ذیحسابان دستگاه‌های اجرایی در به‌کارگیری استانداردهای بخش عمومی نیز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- با توجه به این‌که ذیحساب حلقه اتصال دستگاه اجرایی با حسابرسان هستند لذا نقش ذیحساب در تعامل با حسابرسان دیوان محاسبات کشور در پاسخگویی ایرادات مربوط به عدم رعایت استانداردها و کاهش بندهای حسابرسی در سنوات بعد بسیار مهم خواهد بود.

۲- ذیحسابان اولین مرجع تشخیص انحراف از استانداردهای حسابداری بخش عمومی هستند و بر ثبت و گزارش رویدادهای مالی نظارت مستقیم دارند و می‌توانند از ثبت‌های نادرست جلوگیری نمایند.

۳- تسلط و آشنایی کامل ذیحسابان با استانداردهای حسابداری بخش عمومی از نقاط قوت و عدم تسلط از نقاط ضعف در اجرای استانداردها محسوب می‌شود.

۴- یکی از عوامل خیلی مهم استقلال و جایگاه سازمانی ذیحساب می‌باشد که این مهم موجب مقاومت در برابر فشارهای اجرایی برای ثبت‌های خلاف استاندارد و حمایت قانونی و سازمانی از تصمیمات ذیحساب و اجرای استانداردهای واقعی‌تر خواهد شد.

۵- علاوه بر نقش نظارتی نقش ذیحساب در آموزش و هدایت واحد مالی نیز بسیار موثر است.

۶- حجم بالای کار و کمبود نیروی متخصص، نبود آموزش مستمر و به‌روز از جمله چالش‌های ذیحسابان محسوب می‌شود.

سازمان

استقبال از به‌کارگیری استانداردهای بخش عمومی در دولت چگونه بوده است؟

سازمان

برای آشنایی خوانندگان بفرمایید که نظام‌نامه حسابداری بخش عمومی که اکنون به نسخه ۱۴۰۴ رسیده است چه فراز و فرودی تاکنون داشته است؟

دکتر فیضی

بیشرفتهای مهمی در شفافیت و استانداردسازی داشته، اما همچنان با چالش‌های اجرایی، انسانی و قانونی روبه‌روست و برای بلوغ کامل نیازمند اصلاحات نهادی و آموزش است.

فرازها:

۱) حرکت تدریجی از حسابداری نقدی به تعهدی برای افزایش شفافیت مالی

۲) تدوین و به‌کارگیری استانداردهای حسابداری بخش عمومی

۳) تقویت پاسخگویی و نظارت بر مصرف منابع عمومی

۴) توسعه سیستم‌های اطلاعات مالی و استفاده از فناوری

فرودها:

۱) اجرای ناقص حسابداری تعهدی در بسیاری از دستگاه‌ها

۲) کمبود نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده

۳) مقاومت سازمانی در برابر تغییرات ساختاری

۴) ناهماهنگی بین قوانین بودجه‌ای و استانداردهای حسابداری

۵) ضعف در یکپارچه نمودن سامانه‌های مالی

سازمان

وضعیت اجرای آن در حال حاضر چگونه است؟

دکتر فیضی

وضعیت کنونی اجرای نظام حسابداری بخش عمومی ۱۴۰۴ را به‌صورت زیر می‌توان خلاصه کرد:

- اجرای کامل حسابداری تعهدی در همه دستگاه‌ها هنوز تحقق نیافته و بسیاری از واحدهای گزارشگر، به‌ویژه در سطوح عملیاتی و گزارشگری مالی جامع، دچار تاخیر در اجرا و هماهنگی هستند.

- علیرغم ابلاغ نظام حسابداری بخش عمومی، اجرای تعهدی، شناسایی داراییها و بدهیها و گزارشگری یکپارچه مالی به‌صورت کامل انجام نشده و شکاف قابل‌توجهی با وضعیت مطلوب وجود دارد.

دکتر فیضی

با توجه به پیاده‌سازی و الزام استانداردهای حسابداری بخش عمومی از ابتدای سال ۱۳۹۴ و همچنین ابلاغ آخرین دستورالعمل حسابداری بخش عمومی در اجرای ماده ۱۲۸ قانون محاسبات عمومی به صورت هر سال، شاهد استقبال روزافزون توسط دستگاه‌های اجرایی بوده‌ایم.

حسابداری

آخرین پیشرفت‌ها در زمینه همراهی بخش عمومی در به‌کارگیری استانداردهای حسابداری بخش عمومی را تشریح کنید؟

دکتر فیضی

آخرین پیشرفت‌ها در زمینه همراهی را خلاصه بیان می‌کنم:

الف- به‌روزرسانی دستورالعمل حسابداری بخش عمومی به صورت سالانه و ابلاغ جهت اجرا به دستگاه‌های اجرایی.

ب- به‌کارگیری حسابداری مدیریت در حسابداری بخش عمومی.

ج- تدوین و به‌کارگیری استانداردهای پایداری در حسابداری بخش عمومی در آینده نزدیک.

د- روند روبه‌رشد تحولات حسابداری بخش عمومی به سمت مبنای حسابداری تعهدی که در جهان نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ه- توصیه در به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) به منظور بهره‌مندی از مزایا و مقبولیت بین‌المللی آن.

حسابداری

در خصوص تلفیق نهادهایی که زیر مجموعه دولت محسوب ولی دولت بر آنها کنترل محتوایی ندارد (رجحان محتوا بر شکل) راه‌چاره چیست؟

دکتر فیضی

راهکارهای تلفیق نهادهایی که زیر مجموعه دولت محسوب و دولت بر آنها کنترل محسوسی ندارد:

الف- استفاده از فناوری اطلاعات (دولت الکترونیک) با هدف افزایش کیفیت تلفیق.

ب- استفاده از نرم‌افزار یکپارچه دولتی، می‌تواند به‌عنوان یک راهکار در تحقق اهداف دولت الکترونیک باشد.

حسابداری

آیا تهیه بودجه دستگاه‌ها و پیروی از مدل بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد معایی دارد؟

دکتر فیضی

(۱) معایب اصلی بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد، احتمال عدم توافق بر سر اولویت‌های هزینه و فقدان استانداردهای یکپارچه هزینه است.

(۲) اجرا نشدن صحیح اصلاحات بودجه‌ای، محدودیت‌های تحلیل هزینه، مقررات دست و پاگیر مالی، موانع و محدودیت‌های مدیریتی می‌باشد.

(۳) مشکلات ناشی از اصلاحات و تغییرات در ساختار بودجه و همچنین عدم‌پذیرش آن توسط مدیران باعث ایجاد نوعی مقاومت در اجرای برنامه‌ها خواهد شد.

(۴) عدم وجود الزامات قانونی کافی و فقدان سیاست‌های حمایتی دولت و در جهت استقرار بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد.

(۵) عدم ارزیابی مناسب عملکرد سازمان‌های دولتی از سوی جامعه در واقع بخشی از موانع زمینه‌ای بر استقرار بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد محسوب می‌شود.

حسابداری

پیشنهاد شما برای تسریع در به‌کارگیری و استقرار استانداردهای حسابداری بخش عمومی چیست؟

دکتر فیضی

تسریع در به‌کارگیری و استقرار استانداردهای حسابداری بخش عمومی:

الف- رفع سریع چالش‌ها در به‌کارگیری استانداردهای حسابداری بخش عمومی

ب- هم‌زمان با تغییرات محیط اقتصادی، استانداردهای حسابداری بخش عمومی نیز به‌روز شود تا اطلاعات ارائه‌شده توسط دستگاه‌های اجرایی از شفافیت بیشتری برخوردار گردد.

حسابداری

با توجه به گستره نهادها و دستگاه‌ها در حاکمیت امیدواریم همه به موضوع صورتهای مالی تلفیقی در بخش عمومی اهمیت داده و در جهت اجرای استانداردهای حسابداری بخش عمومی تلاش کنند. از حضور شما در این گفتگو سپاسگزاریم.

